

**GLAVNA SLUŽBA
ZA REVIZIJU JAVNOG SEKTORA
REPUBLIKE SRPSKE**

Republika Srpska
78000 Banja Luka
Vladike Platona bb
Tel: +387(0)51/493-555
Faks: +387(0)51/493-556
e-mail: revizija@gsr-rs.org

**Izvještaj o provedenoj finansijskoj reviziji
Javnog preduzeća „Komunalno” a.d. Pale
za period 01.01-31.12.2023. godine**

Broj: RV079-24

Banja Luka, 04.12.2024. godine

SADRŽAJ

I	IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA	1
	Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja	1
II	IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA	4
	Izvještaj o reviziji usklađenosti.....	4
III	REZIME DATIH PREPORUKA.....	5
IV	KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI.....	7
V	IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI)	8
	1. Uvod	8
	2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja.....	8
	3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola	8
	4. Nabavke.....	11
	5. Priprema i donošenje plana poslovanja i finansijskog plana	12
	6. Finansijski izvještaji	12
	6.1. Bilans uspjeha	13
	6.1.1. Poslovni prihodi i rashodi.....	13
	6.1.2. Finansijski prihodi i rashodi.....	15
	6.1.3. Dobitak/gubitak redovne aktivnosti	15
	6.1.4. Ostali dobici i gubici.....	15
	6.1.5. Prihodi i rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine	16
	6.1.6. Prihodi i rashodi po osnovu promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih godina.....	16
	6.1.7. Neto dobit i gubitak perioda	16
	6.2. Bilans stanja.....	16
	6.2.1. Bilansna aktiva.....	16
	6.2.2. Bilansna pasiva	18
	6.2.3. Vanbilansna evidencija.....	20
	6.3. Bilans tokova gotovine.....	20
	6.4. Vremenska neograničenost poslovanja.....	21
	6.5. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze	21
	6.6. Napomene uz finansijske izvještaje	21

I IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja

Mišljenje sa rezervom

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja Javnog preduzeća „Komunalno” a.d. Pale koji obuhvataju: Bilans stanja – Izvještaj o finansijskom položaju sa stanjem na dan 31.12.2023. godine; Bilans uspjeha – Izvještaj o ukupnom rezultatu u periodu i Bilans tokova gotovine – Izvještaj o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan. Revizijom smo obuhvatili pregled značajnih transakcija, objašnjavajućih napomena i primjenu računovodstvenih politika u revidiranom periodu.

Po našem mišljenju, osim za navedeno u pasusu „Osnov za mišljenje sa rezervom“, finansijski izvještaji Javnog preduzeća „Komunalno” a.d. Pale, istinito i objektivno prikazuju, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2023. godine, finansijsku uspješnost, tokove gotovine i promjene na kapitalu za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa propisanim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnov za mišljenje sa rezervom

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i relevantnim ISSAI standardima revizije 2200 -2810. Naša odgovornost za provođenje revizije detaljnije je opisana u pasusu „Odgovornost revizora“. Reviziju smo proveli u skladu sa ISSAI 130 - Etički kodeks, ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti i nezavisni smo u odnosu na subjekta revizije.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi, s obzirom na propisani okvir finansijskog izvještavanja dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje o finansijskom stanju imovine, obaveza i izvora.

Kao što je navedeno pod tačkom 3. ovog Izvještaja:

Popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2023. godine nije izvršen u skladu sa članom 4. stav (1., 2. i 3.), članom 14. stav (1), članom 17. stav (4) i članom 20. stav (1) tačka 3. Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza, jer su u popisnim komisijama imenovana lica koja rukuju i odlučuju o imovini i vode evidenciju o promjenama na imovini koje su predmet popisa, nisu sačinjene odvojene popisne liste za svaku kategoriju imovine i obaveza koja je predmet popisa, nije izvršen popis računarskih programa, datih mjenica i tuđe imovine koja se koristi, a Izvještaj o popisu ne sadrži uporedni pregled stvarnog i knjigovodstvenog stanja popisane imovine i obaveza.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.1.1.2. ovog Izvještaja:

Troškovi bruto plata i bruto naknada plata su precijenjeni u iznosu od 297.446 KM, a potcijenjeni su troškovi bruto ostalih ličnih primanja u iznosu od 292.778 KM i troškovi proizvodnih usluga u iznosu od 4.668 KM, jer su troškovi toplog obroka, regresa i naknada po ugovorima sa fizičkim licima van radnog odnosa klasifikovani u okviru troškova bruto plata i bruto naknada plata, što nije u skladu sa članom 44. stav (8) i članom 45. stav (10) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.2.1.2. ovog Izvještaja:

Kratkoročna potraživanja od kupaca su precijenjena u iznosu od 29.955 KM, a potcijenjeni su gubici od usklađivanja vrijednosti potraživanja od kupaca u iznosu od 29.955 KM, jer nije vršena ispravka vrijednosti potraživanja koja nisu naplaćena u roku, što nije u skladu sa

članom 18. stav (8) i članom 50. stav (9) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

Kao što je navedeno pod tačkama 6.2.2.2. i 6.2.2.3. ovog Izvještaja:

Potcijenjene su dugoročne obaveze u iznosu od 39.627 KM i kratkoročne obaveze u iznosu od 19.818 KM, a precijenjen je dobitak ranijih godina u iznosu od 59.445 KM, jer Javno preduzeće „Komunalno” a.d. Pale nije iskazalo obaveze preuzete po Ugovoru o namjenskom kreditu, što nije u skladu sa članom 33. stav (5) i članom 34. stav (5) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

Dugoročno razgraničeni prihodi po osnovu primljenih donacija su potcijenjeni u iznosu od 124.333 KM, a precijenjena su kratkoročna razgraničenja po osnovu primljenih donacija u iznosu od 124.333 KM, jer su donacije povezane sa stalnim sredstvima u ranijem periodu u potpunosti priznate na kratkoročnim razgraničenjima, što nije u skladu sa članom 32. stav (8) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

Ostale kratkoročne obaveze su precijenjene u iznosu od 11.741 KM, a potcijenjen je dobitak ranijih godina u iznosu od 11.741 KM, jer su prihodi po osnovu obračunatih zateznih kamata iz ranijeg perioda iskazani u okviru ostalih obaveza, što nije u skladu sa članom 58. stav (3) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.3. ovog Izvještaja:

Bilans tokova gotovine nije sačinjen u skladu sa članom 10. stav (3) i članom 14. stav (3) Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike i zahtjevima MRS 7 - Izvještaj o tokovima gotovine (paragraf 10, 14 i 16), jer su precijenjeni prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti u iznosu od 17.110 KM i odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja u iznosu od 69.433 KM.

Kao što je navedeno pod tačkama 6.4. i 6.6. ovog Izvještaja:

U Napomenama uz finansijske izvještaje nisu objelodanjena pitanja vezana za nastavak poslovanja u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, što nije u skladu sa zahtjevima MRS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja (paragraf 25).

Takođe, nisu izvršena dodatna objelodanjivanja u skladu sa zahtjevima MRS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja (paragraf 112) i ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i člana 20. Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

Ključna pitanja revizije

Ključna pitanja su ona pitanja koja su po našem profesionalnom mišljenju bila najznačajnija u vršenju revizije finansijskih izvještaja Javnog preduzeća „Komunalno” a.d. Pale za godinu koja se završava na dan 31.12.2023. godine. Ova pitanja smo razmotrili u okviru revizije tih finansijskih izvještaja kao cjeline a u formiranju našeg mišljenja ne dajemo odvojeno mišljenje o tim pitanjima. Osim pitanja opisanih u pasusu „Osnov za mišljenje sa rezervom“, nema drugih pitanja koja treba objaviti u Izvještaju o reviziji.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Direktor je odgovoran za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima i međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Ova odgovornost obuhvata: osmišljavanje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne

sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare i greške; odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje; odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su primjerene datim okolnostima i nadzor nad procesom izvještavanja. Pri izradi finansijskih izvještaja rukovodstvo je odgovorno da procijeni stalnost poslovanja i da objelodani pitanja vezana za vremensku neograničenost poslovanja.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je da steknemo razumno uvjerenje o tome da finansijski izvještaji, kao cjelina, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uzrokovane prevarom ili greškom, kao i da sačinimo i objavimo revizijski izvještaj, koji sadrži naše mišljenje. Razumno uvjerenje predstavlja visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, koja je izvršena u skladu sa ISSAI standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajne pogrešne iskaze kada oni postoje.

Pogrešni iskazi mogu nastati kao posljedica prevare ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako, pojedinačno ili zajedno, mogu uticati na ekonomske odluke korisnika koje se donose na osnovu finansijskih izvještaja.

Zbog činjenice da se revizija provodi provjerom na bazi uzorka i da u sistemu internih kontrola i računovodstvenom sistemu postoje inherentna ograničenja, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ostanu neotkrivene.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima datim u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka je zasnovan na revizijskom prosuđivanju i profesionalnom skepticizmu, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika utemeljenih na vremenskoj neograničenosti poslovanja i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Izjavljujemo da smo postupili u skladu sa relevantnim etičkim zahtjevima u vezi sa nezavisnošću. Ostvarili smo komunikaciju sa odgovornim licima subjekta revizije u vezi sa planiranim obimom i vremenskim rasporedom revizije, ključnim revizijskim pitanjima i drugim važnim pitanjima i značajnim nalazima revizije, uključujući značajne nedostatke u sistemu internih kontrola, koji se mogu identifikovati tokom revizije.

Banja Luka, 04.12.2024. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

II IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

Izveštaj o reviziji usklađenosti

Mišljenje sa rezervom

Uz reviziju finansijskih izvještaja Javnog preduzeća „Komunalno” a.d. Pale za 2023. godinu, izvršili smo reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa značajnim zakonskim i drugim propisima.

Po našem mišljenju, osim za navedeno u pasusu „Osnov za mišljenje sa rezervom“, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima Javnog preduzeća „Komunalno” a.d. Pale za 2023. godinu su, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane.

Osnov za mišljenje sa rezervom

Reviziju usklađenosti smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i ISSAI 4000 – Standard za reviziju usklađenosti.

Vjerujemo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje o usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa propisima kojima su regulisane.

Kao što je navedeno pod tačkom 3. ovog Izvještaja:

Obračun minulog rada za svaku navršenu godinu radnog staža vršen je na osnovicu koju je čini osnovna plata sa uvećanjima po osnovu stimulacije, prekovremnog rada, rada noću, rada u dane praznika i druge dane kada se po zakonu ne radi, što nije u skladu sa članom 38. stav (3. i 4.), članom 52. stav (2) i članom 54. Kolektivnog ugovora kod poslodavca JP „Komunalno” a.d. Pale.

Kao što je navedeno pod tačkom 4. ovog Izvještaja:

Javno preduzeće „Komunalno” a.d. Pale nije provelo procedure javnih nabavki za nabavku sitnog inventara, rezervnih dijelova, usluga obaveznog osiguranja motornih vozila od autoodgovornosti i automehaničarskih usluga u najmanjem iznosu od 10.888 KM, što nije u skladu sa članom 6. Zakona o javnim nabavkama.

Odgovornost rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, direktor je takođe odgovoran da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima u skladu sa propisima kojima su regulisane.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li je poslovanje Javnog preduzeća „Komunalno” a.d. Pale obuhvaćeno prema definisanim kriterijumima, usklađeno sa zakonskim i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje Javnog preduzeća „Komunalno” a.d. Pale.

Banja Luka, 04.12.2024. godine

Glavni revizor
Jovo Radukić, s.r.

III REZIME DATIH PREPORUKA

Preporuke vezane za finansijske izvještaje

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se:

- 1) postupci i procedure provođenja popisa i izvještavanje vrši u skladu sa članom 4. stav (1., 2. i 3.), članom 12. stav (1) tačka 2., članom 14. stav (1), članom 17. stav (1., 4., 5. i 8.) i članom 20. stav (1) tačka 2. i 3. Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza,
- 2) u Bilansu stanja prezentuju bilansne pozicije na osnovu evidencija glavne knjige u skladu sa članom 6. Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike,
- 3) troškovi bruto ostalih ličnih primanja i bruto naknada po ugovorima sa fizičkim licima van radnog odnosa klasifikuju u skladu sa članom 44. stav (8), odnosno članom 45. stav (10) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike,
- 4) razgraničenja po osnovu unaprijed plaćenih troškova obaveznog osiguranja i razgraničenja po osnovu primljenih donacija vrše u skladu sa članom 24. stav (2) i članom 32. stav (8) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike,
- 5) prihodi od naplaćenih sudskih i drugih taksi klasifikuju u skladu sa članom 57. stav (10) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike,
- 6) rashodi kamata po kreditima priznaju u pripadajućem periodu u skladu sa zahtjevima MRS 23 - Troškovi pozajmljivanja (paragraf 8), a prihodi po osnovu obračunatih zatezних kamata priznaju u skladu sa članom 58. stav (3) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike,
- 7) izvrši sveobuhvatna analiza stalnih sredstava i ista priznaju i vrednuju u poslovnim knjigama Preduzeća u skladu sa zahtjevima MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema i preduzmu aktivnosti radi upisa imovine Preduzeća u evidencije Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove,
- 8) vrši ispravka vrijednosti potraživanja koja nisu naplaćena u roku u skladu sa članom 18. stav (8) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike,
- 9) obaveze po osnovu preuzetih zajmova iskazuju u skladu sa članom 33. stav (5) i članom 34. stav (5) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike,
- 10) bilans tokova gotovine sačinjava u skladu sa odredbama Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike i zahtjevima MRS 7 - izvještaj o tokovima gotovine,
- 11) u Napomenama uz finansijske izvještaje objelodanjuju informacije u vezi sa stalnošću poslovanja i pruže dodatne informacije u skladu sa zahtjevima MRS 1 - Presentacija finansijskih izvještaja i ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i člana 20. Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

Preporučuje se Nadzornom odboru da obezbijedi da se:

- 12) izvrši usklađivanje Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama Preduzeća u vezi priznavanja potraživanja sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, u skladu sa članom 7. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske.

Preporuke vezane za usklađenost

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se:

- 1) ugovori o djelu zaključuju za poslove koji nisu u djelatnosti poslodavca shodno članu 205. stav (1) Zakona o radu,
- 2) za isplate regresa i stimulacije donosi odluka u skladu sa članom 60. tačka 16. Statuta JP „Komunalno” a.d. Pale, a uvećanja plate vrše na osnovnu platu u skladu sa članom 38. stav (4) Kolektivnog ugovora kod poslodavca JP „Komunalno” a.d. Pale,
- 3) izvrši usklađivanje člana 61. Kolektivnog ugovora kod poslodavca JP Komunalno” a.d. Pale sa tačkom III podtačkom 1) alinejom četvrtom Odluke o utvrđivanju uvećanja plate, visine primanja po osnovu rada i visine pomoći radniku koju je donijela Vlada Republike Srpske,
- 4) uspostavi pomoćna evidencija nematerijalnih sredstava, nepokretnosti, postrojenja i opreme i vrši usklađivanje stanja pomoćne knjige potraživanja od kupaca sa stanjem u glavnoj knjizi, u skladu sa 11. stav (6) i članom 17. stav (3) Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske,
- 5) uspostavi sistem internih kontrola u skladu sa odredbama Zakona o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske, Uputstvom o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole i Pravilnikom o sadržaju izvještaja i načinu izvještavanja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u smislu da se definišu ključni poslovni procesi i uspostavi knjiga poslovnih procesa, donese akt o upravljanju rizicima i uspostavi registar rizika i sačini izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrole sa priložima,
- 6) donese Poslovnik o radu komisije za nabavke u skladu sa članom 9. stav (2) Pravilnika o uspostavljanju i radu komisije za nabavke i postupci i procedure javnih nabavki i direktnog sporazuma vrše u skladu sa članom 6. i članom 90. stav (2) Zakona o javnim nabavkama,
- 7) godišnji plan poslovanja usvaja od strane Skupštine akcionara shodno članu 5. stav (1) tačka g) Zakona o javnim preduzećima i članu 37. stav (1) tačka 4. Statuta JP „Komunalno” a.d. Pale.

IV KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI

- Zakon o javnim preduzećima;
- Zakon o privrednim društvima;
- Zakon o računovodstvu i reviziji Republike Srpske;
- Zakon o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske;
- Zakon o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj;
- Zakon o radu;
- Zakon o doprinosima;
- Zakon o porezu na dohodak, glava I-IV, VI, X, XII, XIII;
- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida, član 26. i 27.;
- Zakon o javnim nabavkama;
- Pravilnik o sadržaju izvještaja i načinu izvještavanja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole;
- Uredba o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem;
- Odluka o visini naknade troškova za službena putovanja u zemlji i inostranstvu za zaposlene u Republici Srpskoj;
- Odluka o utvrđivanju uvećanja plate, visine primanja po osnovu rada i visine pomoći radniku;
- Odluka o najnižoj plati u Republici Srpskoj;
- Statut JP „Komunalno” a.d. Pale;
- Kolektivni ugovor kod poslodavca JP „Komunalno” a.d. Pale;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta JP „Komunalno” a.d. Pale.

V IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI)

1. Uvod

Javno preduzeće „Komunalno” a.d. Pale (u daljem tekstu: Preduzeće) je organizovano u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 75/04 i 78/11), Zakonom o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 24/98 i 62/02) i Zakonom o privrednim društvima („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17, 82/19 i 17/23).

Preduzeće je osnovano ranijih godina kao Javno stambeno komunalno i uslužno preduzeće „Pale“, a od 1998. godine postoji pod nazivom Osnovno državno javno komunalno preduzeće (u daljem tekstu: ODJKP) „Pale” Pale. U 2000. godini izvršeno je izdvajanje imovine iz ODJKP „Pale” Pale i osnivanje ODJKP „Vodovod i kanalizacija” Pale, a rješenjem Osnovnog suda u Sokocu (od 2006. godine) izvršena je transformacija tadašnjeg ODJKP „Pale” Pale u Javno preduzeće „Komunalno” a.d. Pale.

Rješenjem Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu (od 17.07.2023. godine) u sudski registar upisan je osnovni kapital Preduzeća u iznosu od 295.195 KM, podijeljen na isti broj akcija čija je pojedinačna nominalna vrijednost 1 KM, a prema spisku akcionara iz Centralnog registra hartija od vrijednosti na dan 22.05.2023. godine procentualno učešće Opštine Pale iznosi 65%, Grupe „Fortis“ d.o.o. Banja Luka 15,31%, te investicionih fondova i fizičkih lica ukupno 19,69%.

Preduzeće je pravno lice koje obavlja djelatnost upisanu u sudski registar radi sticanja dobiti i obavlja djelatnost od opšteg interesa u skladu sa zakonom. Osnovna djelatnost Preduzeća je sakupljanje, odvoz i deponovanje otpada (smeća) iz domaćinstva, pogrebne i prateće djelatnosti i usluge čišćenja, uređivanja i održavanja javnih zelenih i saobraćajnih površina, kao i drugi poslovi navedeni u članu 8. Statuta JP „Komunalno” a.d. Pale (od 2011., 2013. i 2019. godine).

Organi Preduzeća su Skupština akcionara, Nadzorni odbor i Uprava Preduzeća. Nadzorni odbor imenuje Skupština akcionara, a Upravu Preduzeća čine direktor i izvršni direktori, koje imenuje Nadzorni odbor.

Preduzeće se finansira iz vlastitih sredstava, a svoje finansijsko poslovanje obavlja preko računa otvorenih kod poslovnih banaka.

Na dostavljeni Nacrt izvještaja o provedenoj finansijskoj reviziji, Preduzeće nije imalo primjedbi.

Preporuke date u ovom izvještaju, u cilju njihovog naglašavanja, boldovane su i pisane italik slovima.

2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske prvi put je angažovana na provođenju finansijske revizije Preduzeća.

3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta (od 08.11.2023. godine) utvrđeni su unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta i definisani su organizacioni dijelovi, radna mjesta sa opisom poslova i zadataka, te potreban broj izvršilaca za njihovo obavljanje kao i uslovi u pogledu stručne spreme, profila obrazovanja koje zaposleni trebaju posjedovati za obavljanje poslova konkretnog radnog mjesta. Organizacione dijelove Preduzeća čine Uprava, četiri radne jedinice (čistoća i zelenilo, mehanizacija, pogrebne djelatnosti i gradska deponija) i dvije službe (služba za pravne,

kadrovske i opšte poslove i služba za finansijsko-računovodstvene poslove). Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta sistematizovano je 38 radnih mjesta sa 61 izvršiocem.

Na dan 31.12.2023. godine bilo je zaposleno 56 izvršilaca od kojih 2 imenovana lica (v.d. direktora i v.d. pomoćnika direktora), 50 izvršilaca na neodređeno vrijeme i 4 izvršioca na određeno vrijeme.

U toku 2023. godine, nakon isteka ugovora na određeno vrijeme radni odnos na neodređeno vrijeme zasnovala su dva izvršioca, a radni odnos je prestao za pet izvršioaca i to tri radi odlaska u starosnu penziju i dva sporazumnim prekidom radnog odnosa. Ugovori o obavljanju pripravničkog staža su bili zaključeni sa četiri pripravnika na period od 01.08.2022-31.07.2023. godine. Ugovor o finansiranju plata pripravnika sa VSS zaključen je sa JU Zavod za zapošljavanje Republike Srpske (u daljem tekstu: Zavod za zapošljavanje), a kojim se Zavod za zapošljavanje obavezuje da će korisniku sredstava za vrijeme trajanja rada za svakog pripravnika mjesečno refundirati neto platu pripravnika u iznosu 600 KM.

U toku 2023. godine, Preduzeće je zaključilo tri ugovora o djelu za automenhničarske poslove, a koji su sistematizovani Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, što nije u skladu sa članom 205. stav (1) Zakona o radu („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 1/16, 66/18, 91/21, 119/21 i 119/21), kojim je propisano da poslodavac može sa određenim licem zaključiti ugovor o djelu radi obavljanja poslova koji su van djelatnosti poslodavca.

Prilikom isplate regresa za 2023. godinu i isplate stimulacije po osnovu obavljanja poslova pod posebno otežanim uslovima rada za pojedine radnike nisu donošene odluke direktora, što nije u skladu sa članom 60. tačka 16. Stauta JP „Komunalno” a.d. Pale, kojim je propisano direktor odlučuje o pojedinačnim pravima zaposlenih u skladu sa zakonom.

Članom 61. Kolektivnog ugovora kod poslodavca JP „Komunalno” a.d. Pale (od 01.11.2023. godine) definisano je da poslodavac radniku isplaćuje troškove jednog toplog obroka za vrijeme jednog radnog dana, kao i u slučaju obavljanja prekovremenog rada dužeg od tri časa dnevno u visini od minimalno 10 KM za svaki dan proveden u redovnom radnom vremenu, odnosno prekovremenom radu, što nije u skladu sa tačkom III podtačkom 1) alinejom četvrtom Odluke o utvrđivanju uvećanja plate, visine primanja po osnovu rada i visine pomoći radniku („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 53/16, 12/22 i 39/22), koju je donijela Vlada Republike Srpske i kojom je definisano da se troškovi jednog toplog obroka utvrđuju u visini od 0,85% prosječne bruto plate Republike Srpske za prethodnu godinu za svaki radni dan radnika ukoliko kod poslodavca nije organizovana hrana.

Kod obračuna uvećanja plate radnika po osnovu minulog rada, kao osnovica za obračun korištena je osnovna plata sa uvećanjima po osnovu stimulacije, prekovremnog rada, rada noću, rada u dane praznika, i druge dane kada se po zakonu ne radi, što nije u skladu sa članom 38. stav (3. i 4), članom 52. stav (2) i članom 54. Kolektivnog ugovora kod poslodavca JP „Komunalno” a.d. Pale, kojim je propisano je da se sva uvećanja plate vrše na osnovnu platu koja se utvrđuje tako što se cijena rada koja je jednaka iznosu najniže plate utvrđene u Republici Spskoj pomnoži sa koeficijentom složenosti poslova radnog mjesta utvrđenim Kolektivnim ugovorom.

Pomoćna evidencija nematerijalnih sredstava, nepokretnosti, postrojenja i opreme nije uspostavljena, a stanje pomoćne knjige potraživanja od kupaca nije usklađeno sa stanjem u glavnoj knjizi, što nije u skladu sa članom 11. stav (6) i članom 17. stav (3) Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 94/15 i 78/20).

U skladu sa Rješenjem o godišnjem popisu i imenovanju Komisija za popis imovine i obaveza na dan 31.12.2023. godine, izvršen je popis i evidentiranje rezultata popisa imovine i obaveza. Revizijskim ispitivanjem provođenja popisa utvrđene su neusklađenosti

sa odredbama Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem imovine i obaveza („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 45/16 i 113/21), jer komisije nisu donijele planove rada, što nije u skladu sa članom 17. stav (1) Pravilnika, u komisijama su imenovana lica koja rukuju imovinom, odlučuju o imovini i vode evidenciju o promjenama na imovini i obavezama koje su predmet popisa (rukovodilac službe za finansijsko-računovodstvene poslove, glavni knjigovođa i referent za naplatu), što nije u skladu sa članom 14. stav (1) Pravilnika, nisu izvršene pripremne radnje za popis, što nije u skladu sa članom 12. stav (1) tačka 2. Pravilnika, za svaku kategoriju imovine i obaveza koja je predmet popisa, nisu sačinjene odvojene popisne liste i nisu ovjerene od strane odgovornog lica, što nije u skladu sa članom 17. stav (4., 5. i 8.) Pravilnika i nije izvršen popis računarskih programa, datih mjenica, kao ni tuđe imovine koje Preduzeće koristi kao skladište, što nije u skladu sa članom 4. stav (1., 2. i 3.) Pravilnika. Izvještaj o popisu centralne popisne komisije ne sadrži podatke o stručnoj i profesionalnoj kvalifikaciji, kao i radnom angažmanu lica angažovanih na popisu i uporedni pregled stvarnog i knjigovodstvenog stanja popisane imovine i obaveza, što nije u skladu sa članom 20. stav (1) tačka 2. i 3. Pravilnika.

Računovodstvene politike propisane Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama Preduzeća (od 2007. godine) dijelom nisu usklađene sa izmjenama Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, što nije u skladu sa članom 7. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske. Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama Preduzeća je propisano da se ispravka vrijednosti kupaca vrši ukoliko dospjela potraživanja nisu naplaćena u roku od 60 dana u visini 100%, što nije u skladu sa MSFI 9 - Finansijski instrumenti (paragraf 5.5.15 i B 5.5.35) koji navodi da entitet treba uvijek da odmjerava rezervisanje za gubitke po iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom vijeka trajanja za potraživanja iz poslovanja.

Preduzeće nije uspostavilo odjeljenje interne revizije i odbor za reviziju, što je definisano članom 89-96. Stauta JP „Komunalno” a.d. Pale.

Preduzeće nije uredilo sistem internih kontrola prema odredbama Zakona o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 91/16), Uputstva o načinu i postupku sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrole („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 99/17) i Pravilnika o sadržaju izvještaja i načinu izvještavanja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 1/22), jer nije definisalo ključne poslovne procese i uspostavio knjigu poslovnih procesa (tačka 22. pod 3, 4. i 5. uputstva), donijelo akt o upravljanju rizicima (član 8. stav 2. Zakona), uspostavilo registar rizika (tačka 33. Uputstva) i sačinilo godišnji izvještaj, elektronskim popunjavanjem obrasca Izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrole sa priložima.

Uspostavljeni sistem internih kontrola nije funkcionisao na način da obezbijedi istinito i fer izvještavanje i usklađenost sa važećim zakonima i propisima, što je osim u ovoj tački navedeno i u ostalim tačkama izvještaja.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se:

- **ugovori o djelu zaključuju za poslove koji nisu u djelatnosti poslodavca shodno članu 205. stav (1) Zakona o radu,**
- **za isplate regresa i stimulacije donosi odluka u skladu sa članom 60. tačka 16. Statuta JP „Komunalno” a.d. Pale, a uvećanja plate vrše na osnovnu platu u skladu sa članom 38. stav (4) Kolektivnog ugovora kod poslodavca JP „Komunalno” a.d. Pale,**
- **izvrši usklađivanje člana 61. Kolektivnog ugovora kod poslodavca JP Komunalno” a.d. Pale sa tačkom III podtačkom 1) alinejom četvrtom Odluke o utvrđivanju uvećanja plate, visine primanja po osnovu rada i visine pomoći radniku koju je donijela Vlada Republike Srpske,**

- **uspostavi pomoćna evidencija nematerijalnih sredstava, nepokretnosti, postrojenja i opreme i vrši usklađivanje stanja pomoćne knjige potraživanja od kupaca sa stanjem u glavnoj knjizi, u skladu sa 11. stav (6) i članom 17. stav (3) Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske,**
- **postupci i procedure provođenja popisa i izvještavanje vrši u skladu sa članom 4. stav (1., 2. i 3.), članom 12. stav (1) tačka 2., članom 14. stav (1), članom 17. stav (1., 4., 5. i 8.) i članom 20. stav (1) tačka 2. i 3. Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza,**
- **uspostavi sistem internih kontrola u skladu sa odredbama Zakona o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske, Uputstvom o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja sistema finansijskog upravljanja i kontrole i Pravilnikom o sadržaju izvještaja i načinu izvještavanja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u smislu da se definišu ključni poslovni procesi i uspostavi knjiga poslovnih procesa, donese akt o upravljanju rizicima i uspostavi registar rizika i sačini izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrole sa priložima.**

Preporučuje se Nadzornom odboru da obezbijedi da se izvrši usklađivanje Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama Preduzeća u vezi priznavanja potraživanja sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, u skladu sa članom 7. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske.

4. Nabavke

Planom javnih nabavki i izmjenama i dopunama plana javnih nabavki za 2023. godinu planirano je 46 postupka javnih nabavki roba i usluga ukupne vrijednosti od 755.000 KM bez uračunatog poreza na dodatu vrijednost. Planirano je provođenje 2 otvorena postupka u vrijednosti od 280.000 KM, 15 konkurentskih zahtjeva u vrijednosti od 352.000 KM i 29 direktnih postupaka u vrijednosti od 123.000 KM.

Prema izvještaju o provedenim postupcima javnih nabavki u 2023. godini provedeno je 35 postupaka javnih nabavki ukupne ugovorene vrijednosti od 397.169 KM, i to putem jednog otvorenog postupka (129.261 KM), devet konkurentskih zahtjeva (185.612 KM) i 25 direktnih sporazuma (82.296 KM). Nerealizovane nabavke se najvećim dijelom odnose na nabavke polovnog kamiona (80.000 KM), komunalnog vozila (30.000 KM) i sitne komunalne opreme (17.000 KM).

Revizijskim ispitivanjem obuhvaćeno je deset postupaka javnih nabavki u vrijednosti od 242.231 KM (61% ugovorenih javnih nabavki) i to provedenih putem otvorenog postupka za nabavku goriva (129.261 KM), tri konkurentska zahtjeva za nabavku rezervnih dijelova za teretna vozila preduzeća (24.970 KM), građevinskog materijala (30.000 KM) i betona (25.000 KM) i šest direktnih sporazuma za nabavku HTZ opreme (6.000 KM), opreme za održavanje zelenih površina (6.000 KM), kao i nabavku usluga servisnog održavanja putničkih vozila (6.000 KM), servisnog održavanja teretnih vozila (6.000 KM), popravke plugova za čišćenje snijega (3.000 KM) i iskopa materijala teškom građevinskom mašinom (6.000 KM).

Komisija za javne nabavke nije donijela Poslovnik o radu komisije, što nije u skladu sa članom 9. stav (2) Pravilnika o uspostavljanju i radu komisije za nabavke.

Nabavke roba i usluga u najmanjem iznosu od 10.888 KM, a koje se odnose na nabavku sitnog inventara i rezervnih dijelova (6.046 KM), nabavku usluga obaveznog osiguranja motornih vozila od autoodgovornosti (1.532 KM) i nabavku automehaničarskih usluga i usluga dijagnostike i autoelektrike (3.310 KM), vršene su bez primjene postupka javne nabavke, što nije u skladu sa članom 6. Zakona o javnim nabavkama, kojim je propisana

obaveza ugovornog organa da dodjeljuje ugovore primjenom adekvatnog postupaka javne nabavke u skladu sa Zakonom i podzakonskim aktima.

Takođe, kod provođenja postupaka javne nabavke putem direktnog sporazuma za nabavku opreme za održavanje zelenih površina, usluga servisnog održavanja putničkih vozila, usluga servisnog održavanja teretnih vozila i usluga popravke plugova za čišćenje snijega, ugovorni organ nije tražio pisanim putem ili putem portala prijedlog cijene od jednog ili više ponuđača koji obavljaju djelatnost koja je predmet nabavke, što nije u skladu sa članom 90. stav (2) Zakona o javnim nabavkama.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se donese Poslovnik o radu komisije za nabavke u skladu sa članom 9. stav (2) Pravilnika o uspostavljanju i radu komisije za nabavke i postupci i procedure javnih nabavki i direktnog sporazuma vrše u skladu sa članom 6. i članom 90. stav (2) Zakona o javnim nabavkama.

5. Priprema i donošenje plana poslovanja i finansijskog plana

Planom poslovanja za 2023. godinu planirani su ukupni prihodi u iznosu od 1.949.670 KM, ukupni rashodi (1.857.000 KM), kao i pozitivan finansijski rezultat (dobit prije oporezivanja) u iznosu od 92.670 KM. Planirani prihodi odnose se na poslovne prihode (1.861.870 KM) i finansijske prihode (87.800 KM), a planirani rashodi na poslovne rashode (1.824.500 KM), finansijske rashode (5.000 KM) i ostale rashode (27.500 KM).

Nadzorni odbor je 27.12.2022. godine, usvojio Plan poslovanja za 2023. godinu, ali isti nije usvojen od strane Skupštine akcionara, što nije u skladu sa članom 5. stav (1) tačka g) Zakona o javnim preduzećima i članom 37. stav (1) tačka 4. Statuta JP „Komunalno” a.d. Pale, kojim je propisano da je Skupština akcionara nadležna da usvaja godišnji plan poslovanja.

Trogodišnji plan poslovanja za period od 2021-2023. godine, Godišnji finansijski izvještaj za 2023. godinu i Izvještaj o poslovanju za 2023. godinu su usvojeni od strane Skupštine akcionara.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se godišnji plan poslovanja usvaja od strane Skupštine akcionara shodno članu 5. stav (1) tačka g) Zakona o javnim preduzećima i članu 37. stav (1) tačka 4. Statuta JP „Komunalno” a.d. Pale.

6. Finansijski izvještaji

Finansijski izvještaji Preduzeća su sačinjeni i prezentovani na obrascima propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 59/22 i 129/22).

Prilikom popunjavanja obrasca Bilans stanja na dan 31.12.2023. godine, u koloni 5 i 6 aktive nije izvršeno unošenje podataka na osnovu stanja odgovarajućih konta iskazanih u glavnoj knjizi Preduzeća kod pozicija zalih materijala u iznosu od 307.535 KM (bruto vrijednost i ispravka vrijednosti) i kratkoročnih potraživanja u iznosu od 24.593 KM (bruto vrijednost i ispravka vrijednosti), čime je bruto vrijednost i ispravka vrijednosti manje iskazana u obrascu Bilansa stanja u odnosu na glavnu knjigu, što nije u skladu sa članom 6. Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se u Bilansu stanja prezentuju bilansne pozicije na osnovu evidencija glavne knjige u skladu sa članom 6. Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

6.1. Bilans uspjeha

U Bilansu uspjeha iskazani su ukupni prihodi u iznosu od 1.856.449 KM, ukupni rashodi u iznosu od 1.844.569 KM i neto dobit perioda u iznosu od 11.880 KM. Ukupne prihode čine poslovni prihodi, finansijski prihodi, ostali prihodi i dobici i prihodi po osnovu promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih godina, a ukupne rashode čine poslovni rashodi, finansijski rashodi, ostali rashodi i gubici i rashodi po osnovu promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih godina.

6.1.1. Poslovni prihodi i rashodi

6.1.1.1. Poslovni prihodi

Poslovni prihodi su iskazani u iznosu od 1.842.888 KM, a čine ih prihodi od prodaje robe (19.489 KM), prihodi od prodaje proizvoda (1.671 KM), prihodi od pruženih usluga (1.785.354 KM) i ostali poslovni prihodi (36.380 KM).

Skupština opštine Pale je, dana 29.03.2022. godine dala saglasnost na Cjenovnik komunalnih usluga, kojim su utvrđene cijene odvoza smeća, pogrebnih usluga, odlaganja smeća na gradskoj deponiji i usluga izvođenja radova građevinskom mehanizacijom.

Prihodi od prodaje proizvoda se odnose na prihode od naplaćenih taksi izvođačima radova za ulazak na groblje, te iste treba iskazati u okviru ostalih poslovnih prihoda po drugim osnovama u skladu sa članom 57. stav (10) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 104/21 i 59/22), a preporuka u vezi navedenog je data u tački 6.1.2.1. izvještaja.

Prihodi od pruženih usluga se odnose na prihode od usluga odvoza i deponovanja smeća (1.047.605 KM), obavljanja pogrebne djelatnosti (113.759 KM), održavanja zelenih površina-parkova i zelenila (316.234 KM), zimskog održavanja ulica i puteva-čišćenja snijega (188.033 KM), ostalih komunalnih usluge (održavanje javnih površina, pranje ulica i sanacija oštećenih asfaltnih saobraćajnica) u iznosu od 90.316 KM, kao i usluga prevoza i izvođenja radova građevinskom mehanizacijom (29.407 KM).

Preduzeće je zaključilo ugovore sa Opštinom Pale u vezi vršenja usluga održavanja zelenih površina, zimskog održavanja ulica i puteva, usluga održavanja javnih površina i usluga sanacija oštećenih asfaltnih saobraćajnica i pranja saobraćajnica na području Opštine Pale u 2023. godini.

Ostali poslovni prihodi se odnose na prihode od donacija (36.330 KM) i ostale poslovne prihode po osnovu tenderske dokumentacije (50 KM). Prihodi od donacija se odnose na prihode nastale po osnovu priznavanja rashoda amortizacije opreme dobijene iz donacije u skladu sa zahtjevima MRS 20 - Računovodstveno obuhvatanje državnih davanja i objelodanjivanje državnih pomoći (paragraf 12 i 17).

6.1.1.2. Poslovni rashodi

Poslovni rashodi su iskazani u iznosu od 1.824.961 KM, a odnose se na nabavnu vrijednost prodane robe (12.848 KM), troškove materijala (158.555 KM), troškove goriva i energije (154.234 KM), troškove plata, naknada plata i ostalih ličnih primanja (1.283.163 KM), troškove proizvodnih usluga (42.854 KM), troškove amortizacije i rezervisanja (92.596 KM), nematerijalne troškove (74.540 KM) i troškove poreza i doprinosa (6.171 KM).

Troškovi materijala se odnose na troškove materijala za izradu učinaka (67.582 KM) i troškove ostalog materijala (90.973 KM). Troškovi ostalog materijala se odnose na utrošene rezervne dijelove (38.162 KM), sitan alat i inventar (23.790 KM), kancelarijski materijal i materijal za čišćenje (5.676 KM) te HTZ opremu (14.353 KM) i auto gume (8.992 KM).

Troškovi goriva i energije se odnose na troškove goriva i maziva (146.182 KM), troškove električne energije (7.524 KM) i troškove toplotne energije (528 KM).

Troškovi plata, naknada plata i ostalih ličnih primanja se odnose na troškove bruto plata i bruto naknada plata (1.243.354 KM) i troškove ostalih ličnih primanja (39.809 KM).

Troškove bruto plata i bruto naknada plata se odnose na troškove bruto plata (1.226.677 KM), troškove bruto naknada plata (4.668 KM) i troškovi bruto naknada članovima Nadzornog odbora (12.009 KM).

Obračun plata, naknada i ostalih ličnih primanja u Preduzeću definisan je Zakonom o radu, Kolektivnim ugovorima kod poslodavca JP „Komunalno” a.d. Pale (od 31.01.2023. i 01.11.2023. godine), Odlukom o utvrđivanju uvećanja plate, visine primanja po osnovu rada i visine pomoći radniku i Odlukom o najnižoj plati u Republici Srpskoj za 2023. godinu („Službeni glasnik Republike Srpske” broj 8/23).

Troškove bruto plata čine troškovi obračunatih bruto plata (933.899 KM), bruto toplog obroka (231.770 KM) i regresa (61.008 KM). Po nalazu revizije, troškovi bruto plata su precijenjeni za iznos od 292.778 KM, jer su okviru troškova bruto plata iskazani troškovi bruto ostalih ličnih primanja na ime toplog obroka (231.770 KM) i regresa (61.008 KM), što nije u skladu sa članom 44. stav (8) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

Troškovi bruto naknada plata se odnose na bruto naknade po osnovu ugovora o djelu. Po nalazu revizije, troškovi bruto naknada plata su precijenjeni u iznosu od 4.668 KM, a potcijenjeni troškovi proizvodnih usluga u pomenutom iznosu, jer su okviru troškova bruto naknada plata klasifikovane bruto naknade po ugovorima sa fizičkim licima van radnog odnosa, što nije u skladu sa članom 45. stav (10) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike Republike Srpske.

Troškovi ostalih ličnih primanja se odnose na otpremnine (8.710 KM), pomoći zaposlenima (3.064 KM) i naknade troškova prevoza na posao i povratka s posla (28.035 KM).

Troškovi proizvodnih usluga se odnose na troškove usluga održavanja stalnih sredstava (18.827 KM), troškove PTT usluga (9.277 KM), troškove zakupa (3.795 KM) i troškove reklame i propagande (4.992 KM).

Troškovi amortizacije i rezervisanja se u potpunosti odnose na troškove amortizacije građevinskih objekata (6.132 KM) i troškove amortizacije postrojenja i opreme (86.464 KM). Kod obračuna amortizacije računara i računarske opreme propisane su i primjenjivane različite amortizacione stope (10% i 20%), a kod ostalih građevinskih objekata (ograda građenih od betona i metala) propisana je amortizaciona stopa od 8%, a primjenjivane su različite amortizacione stope (kod ograde građene od metala 8%, a kod ograde građene od betona 2,5%), što nije u skladu sa zahtjevima MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema (paragraf 50 i 57). Preporuka u vezi navedenog je data u tački 6.2.1.1. izvještaja.

Nematerijalni troškovi najvećim dijelom se odnose na troškove usluga ekološkog monitoringa kvaliteta vazduha na Sanitarnoj deponiji (5.900 KM), troškove reprezentacije (5.639 KM), sudske i druge takse (12.846 KM), novčane pomoći Sindikalnoj organizaciji (7.028 KM) i troškove usluga obaveznog osiguranja od autoodgovornosti (8.173 KM). Troškovi usluga obaveznog osiguranja od autoodgovornosti su evidentirani u ukupnom iznosu (za cjelokupan period osiguranja), što nije u skladu sa članom 24. stav (2) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, kojim je definisano da se unaprijed plaćeni rashodi za period do 12 mjeseci iskazuju u okviru kratkoročnih razgraničenja.

Troškovi poreza i doprinosa se odnose na naknade za šume, vode i protivpožarnu zaštitu (2.550 KM), doprinos za profesionalnu rehabilitaciju invalida (2.509 KM) i doprinos PIO na beneficirani radni staž (1.112 KM).

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se:

- **troškovi bruto ostalih ličnih primanja i bruto naknada po ugovorima sa fizičkim licima van radnog odnosa klasifikuju u skladu sa članom 44. stav (8), odnosno članom 45. stav (10) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike,**
- **razgraničenja po osnovu unaprijed plaćenih troškova obaveznog osiguranja vrše u skladu sa članom 24. stav (2) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.**

6.1.1.3. Poslovni dobitak/gubitak

U Bilansu uspjeha za period 01.01-31.12.2023. godine, Preduzeće je iskazalo poslovni dobitak u iznosu od 17.927 KM.

6.1.2. Finansijski prihodi i rashodi

6.1.2.1. Finansijski prihodi

Finansijski prihodi su iskazani u iznosu od 11.903 KM, a čine ih prihodi od kamata (1.816 KM) i ostali finansijski prihodi (10.087 KM). U okviru finansijskih prihoda iskazani su prihodi od naplaćenih sudskih taksi u sudskim postupcima vođenim protiv dužnika koji nisu uredno izmirivali svoje obaveze prema Preduzeću u iznosu od 10.087 KM, što nije u skladu sa članom 57. stav (10) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, kojim je propisano da se pomenuti prihodi iskazuju u okviru ostalih poslovnih prihoda po drugim osnovama.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se prihodi od naplaćenih sudskih i drugih taksi klasifikuju u skladu sa članom 57. stav (10) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

6.1.2.2. Finansijski rashodi

Finansijski rashodi su iskazani u iznosu od 245 KM, a odnose se na rashode kamata po kreditu kod NLB banke a.d. Banja Luka koji dospijevaju u 2024. godini i isti ne pripadaju obračunskom periodu za 2023. godinu u skladu sa zahtjevima MRS 23 - Troškovi pozajmljivanja (paragraf 8) i po nalazu revizije rashodi kamata iznose 1.527 KM.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se rashodi kamata po kreditima priznaju u pripadajućem periodu u skladu sa zahtjevima MRS 23 - Troškovi pozajmljivanja (paragraf 8).

6.1.3. Dobitak/gubitak redovne aktivnosti

U Bilansu uspjeha za period 01.01-31.12.2023. godine, Preduzeće je iskazalo dobitak redovne aktivnosti u iznosu od 29.585 KM.

6.1.4. Ostali dobici i gubici

Ostali prihodi i dobici su iskazani u iznosu od 1.579 KM, a najvećim dijelom se odnose na dobitke po osnovu prodaje automobila Opel Astra (450 KM), prihode od smanjenja obaveza (248 KM) i naplaćenih otpisanih potraživanja (484 KM).

Ostali rashodi i gubici su iskazani u iznosu od 18.843 KM, a najvećim dijelom se odnose na rashode po osnovu direktnog otpisa potraživanja od kupaca shodno odluci Nadzornog odbora u iznosu od 17.110 KM.

6.1.4.1. Dobitak i gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda

U Bilansu uspjeha za period 01.01-31.12.2023. godine, Preduzeće je iskazalo gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda u iznosu od 17.264 KM.

6.1.5. Prihodi i rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine

Prihodi i rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine nisu iskazani, a revizijom je utvrđeno da rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine iznose 29.955 KM, što je objašnjeno u tački 6.2.1.2. izvještaja.

6.1.5.1. Dobitak i gubitak po osnovu usklađivanja vrijednosti imovine

U Bilansu uspjeha za period 01.01-31.12.2023. godine, Preduzeće nije iskazalo dobitak/gubitak po osnovu usklađivanja vrijednosti imovine. Po nalazu revizije, gubitak po osnovu usklađivanja vrijednosti imovine je potcijenjen u iznosu od 29.955 KM, zbog manje iskazanih rashoda od usklađivanja vrijednosti imovine.

6.1.6. Prihodi i rashodi po osnovu promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih godina

Prihodi po osnovu promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih godina su iskazani u iznosu od 79 KM, a rashodi po osnovu promjene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih godina su iskazani u iznosu od 520 KM.

6.1.7. Neto dobit i gubitak perioda

U Bilansu uspjeha za period 01.01-31.12.2023. godine, Preduzeće je iskazalo neto dobit perioda u iznosu od 11.880 KM. Po nalazu revizije, neto dobit perioda je precijenjena za iznos od 29.955 KM (tačka 6.2.1.2. izvještaja).

6.2. Bilans stanja

6.2.1. Bilansna aktiva

Bilansna aktiva na dan 31.12.2023. godine je iskazana u iznosu od 2.694.433 KM bruto vrijednosti, 1.618.321 KM ispravke vrijednosti i 1.076.112 KM neto vrijednosti, a odnosi se na stalna sredstva i tekuća sredstva.

6.2.1.1. Stalna sredstva

Stalna sredstva su iskazana u iznosu od 2.187.664 KM bruto vrijednosti, ispravke vrijednosti 1.618.321 KM i neto vrijednosti 569.343 KM, a odnose se na zemljište, građevinske objekte i postrojenja i opremu.

Nematerijalna sredstva nisu iskazana, a po nalazu revizije iznose 4.510 KM, jer kao nematerijalna sredstva nisu priznati računarski programi za finansijsko knjigovodstvo, plate i kupace (nabavljeni u ranijim godinama), što nije u skladu zahtjevima MRS 38 – Nematerijalna imovina (paragraf 18, 24 i 72) i članom 3. stav (6) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike. Navedena nepravilnost je otklonjena u toku revizije, te nije data preporuka po navedenom osnovu.

Zemljište je iskazano u iznosu od 133.149 KM (bruto vrijednosti i neto vrijednosti), a odnosi na deponiju za odlaganje smeća.

Odlukom o pogrebnoj djelatnosti, uređivanju i održavanju gradskih grobalja na području opštine Pale, Preduzeću je dato pravo za obavljanje pogrebne djelatnosti i upravljanje i uređivanje gradskih grobalja Bare i Repca.

Građevinski objekti su iskazani u iznosu od 210.691 KM bruto vrijednosti, ispravke vrijednosti 103.852 KM i neto vrijednosti 106.839 KM, a neto vrijednost se odnosi na objekte i zgrade (zgrada direkcije i aneks zgrade, poslovni prostor i kapela sa pripadajućim objektima) u iznosu od 45.583 KM i ostale objekte (ograda na deponiji i pristupni put, ograda i staze na groblju Bare) u iznosu od 61.256 KM.

Prema podacima Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove, na osnovu lista nepokretnosti broj 3201 od 10.10.2024. godine, utvrđeno je pravo na objektima

(poslovni objekti, stambeno-poslovni objekti, ostali i pomoćni objekti) i zemljištu u korist Stambeno komunalnog preduzeća Pale, jer u Republičkoj upravi za geodetske i imovinsko-pravne poslove nisu provedene statusne promjene i promjene po osnovu Diobenog bilansa između ODJKP „Pale“ i ODJKP „Vodovod i kanalizacija“ Pale (od 2000. godine). Takođe, na osnovu lista nepokretnosti broj 404 od 10.10.2024. godine, utvrđeno je pravo na zemljištu (označenom kao deponija smeća, pašnjak i šuma) ukupne površine 62.185 m² u korist Preduzeća.

Na osnovu dostavljene pisane informacije za potrebe revizije, Preduzeće koristi tuđu imovinu kao skladište za odlaganje abrazivnog materijala i soli za posipanje ulica u zimskom periodu.

Postrojenja i oprema su iskazani u iznosu od 1.843.824 KM bruto vrijednosti, ispravke vrijednosti 1.514.469 KM i neto vrijednosti 329.355 KM, a neto vrijednost se odnosi na motorna vozila za obavljanje poslova iz opisa djelatnosti Preduzeća (kamione za odvoz smeća, cisterna za vodu, vozila za čišćenje, kamione za odvoz tereta, građevinske mašine, traktore i ostalo) u iznosu od 282.717 KM, ostalu opremu za obavljanje poslova iz opisa djelatnosti Preduzeća (priključne uređaje, sitnu mehanizaciju i električne alate, kontejnere, kante za sakupljanje otpada i drugo) u iznosu od 38.533 KM, računarsku i komunikacionu opremu i uređaje za nadzor u iznosu od 6.503 KM i kancelarijski i ostali namještaj u iznosu od 1.602 KM.

Preduzeće koristi značajan dio opreme čija je knjigovodstvena vrijednost svedena na nulu, a preispitivanje korisnog vijeka upotrebe nije izvršeno shodno zahtjevima MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema (paragraf 51), kojim se zahtijeva da se rezidualna vrijednost i korisni vijek sredstva provjeravaju na kraju svake finansijske godine.

U toku godine vrijednost stalnih sredstava je povećana u iznosu od 114.944 KM po osnovu nabavljene opreme (21.044 KM) i donirane opreme (93.900 KM), a umanjena po osnovu obračunate amortizacije (92.596 KM).

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se izvrši sveobuhvatna analiza stalnih sredstava i ista priznaju i vrednuju u poslovnim knjigama Preduzeća u skladu sa zahtjevima MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema i preduzmu aktivnosti radi upisa imovine Preduzeća u evidencije Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove.

6.2.1.2. Tekuća sredstva

Tekuća sredstva su iskazana u iznosu od 506.769 KM (bruto vrijednosti i neto vrijednosti), a najvećim dijelom se odnose na zalihe materijala, kratkoročna potraživanja i gotovinske ekvivalente i gotovinu.

Zalihe materijala su iskazane u iznosu od 7.400 KM (bruto vrijednosti i neto vrijednosti), a po nalazu revizije zalihe materijala iznose 314.975 KM bruto vrijednosti, ispravke vrijednosti 307.535 KM i neto vrijednosti 7.400 KM, a što je objašnjeno u tački 6. izvještaja.

Kratkoročna potraživanja su iskazana u iznosu od 439.703 KM (bruto vrijednosti i neto vrijednosti), a po nalazu revizije kratkoročna potraživanja iznose 464.296 KM bruto vrijednosti, ispravke vrijednosti 24.593 KM i neto vrijednosti 439.703 KM, a što je objašnjeno u tački 6. izvještaja. Neto vrijednost kratkoročnih potraživanja najvećim dijelom se odnosi na potraživanja od kupaca u zemlji (416.105 KM) i ostala kratkoročna potraživanja (18.745 KM).

Preduzeće nije izvršilo korekciju zastarjelih potraživanja od kupaca koja nisu naplaćena u periodu od 60 dana u najmanjem iznosu od 29.955 KM, čime su precijenjena kratkoročna potraživanja od kupaca, a potcijenjeni gubici od usklađivanja vrijednosti potraživanja od kupaca za isti iznos, što nije u skladu sa članom 18. stav (8) i članom 50. stav (9) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike i članom 70. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama, kojim je propisano da se vrši ispravka vrijednosti kupaci ukoliko dospjela potraživanja nisu

naplaćena u roku od 60 dana. U toku 2023. godine, pomenuti kupci nisu vršili plaćenja svojih dospjelih obaveza prema Preduzeću.

Ostala kratkoročna potraživanja se odnose na potraživanja po osnovu kamata obračunatih kupcima zbog neredovnog plaćanja računa (5.086 KM), potraživanja od zaposlenih (6.459 KM) i potraživanja od Zavoda za zapošljavanje (7.200 KM).

Gotovinski ekvivalenti i gotovina su iskazani u iznosu od 56.494 KM, a odnose se na novčana sredstva na računima kod banaka (56.394 KM) i blagajni (100 KM).

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se vrši ispravka vrijednosti potraživanja koja nisu naplaćena u roku u skladu sa članom 18. stav (8) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

6.2.2. Bilansna pasiva

Bilansna pasiva na dan 31.12.2023. godine je iskazana u iznosu od 1.076.112 KM, a odnosi se na kapital, dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze i kratkoročne obaveze i kratkoročna rezervisanja.

6.2.2.1. Kapital

Kapital je iskazan u iznosu od 604.451 KM, a odnosi se na osnovni-akcijski kapital (295.195 KM), zakonske i statutarne rezerve (298.564 KM) i neraspoređenu dobit tekuće godine (10.692 KM).

Odlukom Skupštine akcionara od 05.06.2023. godine, neraspoređena dobit iz 2020. godine (13.755 KM), 2021. godine (23.701 KM) i 2022. godine (51.464 KM) u cjelosti je raspoređena na statutarne rezerve u iznosu od 88.920 KM.

Po nalazu revizije, neraspoređena dobit tekuće godine je precijenjena u iznosu od 29.955 KM jer nije vršena ispravka vrijednosti nenaplaćenih potraživanja (objašnjeno u tački 6.2.1.2. izvještaja), a neraspoređena dobit ranijih godina je precijenjena za iznos od 47.704 KM, jer u ranijem periodu nisu iskazane preuzete obaveze u iznosu od 59.445 KM (objašnjeno u tački 6.2.2.2. izvještaja) i prihodi po osnovu obračunatih zateznih kamata u iznosu od 11.741 KM (objašnjeno u tački 6.2.2.3. izvještaja).

6.2.2.2. Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze

Dugoročna rezervisanja, razgraničeni prihodi i primljene donacije i dugoročne obaveze nisu iskazana.

U 1999. godini, Skupština opštine Pale je donijela Odluku o prenosu kamiona za transport i prikupljanje otpada (IVECO tih Euro Cargo, model ML170E18) sa pripadajućim alatom i rezervnim djelovima na ODJKP „Pale” Pale, a kojeg je Opština Pale nabavila putem kreditne linije realizovane kroz projekat Svjetske banke za rekonstrukciju i obnovu Republike Srpske.

U 2014. godini, Preduzeće je sa Opštinom Pale zaključilo Ugovor o preuzimanju obaveza u iznosu od 105.518 KM, kojim je preuzelo obaveze po Ugovoru o namjenskom kreditu kojeg je Opština Pale realizovala u okviru projekta Svjetske banke za rekonstrukciju i obnovu Republike Srpske i obavezalo se da će dug plaćati Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Prema izvodu otvorenih stavki dostavljenom od strane Ministarstva i potvrđenom od strane Preduzeća, stanje duga po kreditu na dan 31.12.2023. godine iznosi 59.445 KM, od čega dospjela kratkoročna potraživanja Ministarstva iznose 19.818 KM.

Preduzeće nije u svojim poslovnim knjigama iskazalo dugoročne obaveze i dospjele kratkoročne obaveze po osnovu Ugovora o preuzimanju obaveza po namjenskom kreditu, što nije u skladu sa članom 33. stav (5) i članom 34. stav (5) Pravilnika o kontnom okviru i

sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike i zahtjevima MRS 1 - Presentacija finansijskih izvještaja (paragraf 27 i 28). Zbog navedenog, potcijenjene su dugoročne obaveze po u iznosu od 39.627 KM i dospjele kratkoročne obaveze u iznosu od 19.818 KM, a precijenjen je dobitak ranijih godina u iznosu od 59.445 KM.

Po nalazu revizije, razgraničeni prihodi i primljene donacije su potcijenjeni za iznos od 124.333 KM (objašnjeno u tački 6.2.2.3. izvještaja).

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se obaveze po osnovu preuzetih zajmova iskazuju u skladu sa članom 33. stav (5) i članom 34. stav (5) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

6.2.2.3. Kratkoročne obaveze i kratkoročna rezervisanja

Kratkoročne obaveze i kratkoročna rezervisanja su iskazane u iznosu od 471.661 KM, a čine ih kratkoročni krediti (25.921 KM), obaveze iz poslovanja (110.921 KM), obaveze za plate i naknade plata (109.356 KM), ostale obaveze (22.054 KM), obaveze za porez na dodatu vrijednost (20.570 KM), obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dadžbine (6.399 KM), obaveze za porez na dobit (1.188 KM) i kratkoročna razgraničenja (175.252 KM).

Kratkoročni krediti se odnose na obaveze koje dospijevaju na naplatu do godinu dana po osnovu kredita kod NLB banke a.d. Banja Luka. Ugovor o dugoročnom kreditu sa NLB banka a.d. Banja Luka u iznosu od 250.000 KM, zaključen je 2018. godine na period od šest godina.

U 2023. godini zaključen je Ugovor o Overdraft kreditu sa Atos banka a.d. Banja Luka u iznosu od 50.000 KM, za finansiranje dozvoljenog prekoračenja po računu.

Obaveze iz poslovanja se odnose na obaveze po osnovu primljenih avansa, depozita i kaucija (1.175 KM) i obaveze prema dobavljačima u zemlji (109.746 KM).

Obaveze za plate i naknade plata se odnose na obaveze za neto zarade i naknade zarada (70.952 KM), obaveze za porez za plate i naknade plata (4.005 KM) i obaveze za doprinose na plate i naknade plata (34.399 KM).

Obaveze za neto zarade i naknade zarada se odnose na plate za decembar 2023. godine (55.922 KM), topli obrok (12.171 KM) i regres (2.858 KM).

Ostale obaveze se odnose na obaveze za kamate (11.975 KM), obaveze za troškove prevoza na posao i sa posla (2.503 KM), obaveze prema članovima nadzornog odbora (600 KM) i ostale obaveze (6.976 KM).

U okviru obaveza za kamate je iskazan iznos od 11.741 KM a koji se odnose na evidentiranje potraživanja i nenaplaćeni prihodi po osnovu obračunatih zateznih kamata kupcima zbog neredovnog plaćanja računa, što nije u skladu sa članom 58. stav (3) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, kojim je propisano da se na pomenutom kontu iskazuju prihodi od zateznih kamata po osnovu potraživanja iz dužničko-povjerilačkih odnosa. Zbog navedenog precijenjene su obaveze za kamate u iznosu od 11.741 KM, a potcijenjen je dobitak ranijih godina u iznosu od 11.741 KM.

Obaveze za porez na dobit nisu iskazane na način kako je to definisano članom 40. stav (8) i članom 64. stav (3) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, jer u poreskom bilansu nije iskazan poreski rashod tekućeg perioda. Navedena nepravilnost je otklonjena u toku godine, te nije data preporuka po tom osnovu.

Kratkoročna razgraničenja se odnose na neamortizovani dio primljenih donacija koje najvećim dijelom čine donacije kombinovanih građevinskih mašina (157.806 KM) i donacije kontejnera i kanti od Opštine Pale iz ranijih godina (9.570 KM).

Po nalazu revizije, kratkoročna razgraničenja su precijenjena u iznosu od 124.333 KM, a dugoročno razgraničeni prihodi i primljene donacije su potcijenjeni u iznosu od 124.333 KM, jer razgraničeni prihodi po osnovu primljenih donacija koji pripadaju budućim obračunskim periodima nisu iskazani u okviru dugoročnih razgraničenja, što nije u skladu sa članom 32. stav (1. i 8.) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, a kojim je propisano da se u okviru dugoročnih razgraničenja iskazuju razgraničenja na period duži od 12 mjeseci odnosno odloženi prihodi koji pripadaju budućim obračunskom periodima.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se:

- **prihodi po osnovu obračunatih zateznih kamata priznaju u skladu sa članom 58. stav (3) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike,**
- **razgraničenja po osnovu primljenih donacija vrše u skladu sa članom 32. stav (8) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.**

6.2.3. Vanbilansna evidencija

Prema izjavama odgovornih lica, Preduzeće na dan 31.12.2023. godine nije imalo poslovnih događaja koji bi zahtijevali evidentiranje na pozicijama vanbilansne evidencije.

6.3. Bilans tokova gotovine

U Bilansu tokova gotovine su iskazani prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti u iznosu od 2.099.463 KM, odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti u iznosu od 2.000.501 KM i neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti u iznosu od 98.962 KM. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja su iskazani u iznosu od 3.072 KM, odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja u iznosu od 76.047 KM i neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja u iznosu od 72.975 KM. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja nisu iskazani, odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja su iskazani u iznosu od 52.190 KM i neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja u iznosu od 52.190 KM.

Ukupni prilivi gotovine iskazani u iznosu od 2.102.535 KM i ukupni odlivi gotovine u iznosu od 2.128.738 KM daju neto odliv gotovine u iznosu od 26.203 KM. Gotovina na početku obračunskog perioda iskazana je u iznosu od 82.679 KM, a gotovina na kraju obračunskog perioda u iznosu od 56.494 KM.

Po nalazu revizije, precijenjeni su prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti u iznosu od 17.110 KM, jer je u okviru novčanog priliva iz poslovnih aktivnosti iskazan promet koji se odnosi na korekcije potraživanja od kupaca, što nije u skladu sa članom 10. stav (3) Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike i zahtjevima MRS 7 - Izvještaj o tokovima gotovine (paragraf 10 i 14). Prilivi po osnovu premija, subvencija i dotacija su potcijenjeni u iznosu od 21.600 KM, jer je u okviru ostalih priliva iz poslovnih aktivnosti iskazan priliv gotovine od Zavoda za zapošljavanje u iznosu od 7.200 KM a nije iskazan priliv gotovine od Zavoda za zapošljavanje u 2023. godini u iznosu od 14.400 KM, što nije u skladu sa članom 10. stav (4. i 5.) Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike. Takođe, precijenjeni su odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja u iznosu od 69.433 KM, jer su greškom više iskazani odlivi gotovine za nabavku opreme u pomenutom iznosu, što nije u skladu sa članom 14. stav (3) Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike i zahtjevima MRS 7 - Izvještaj o tokovima gotovine (paragraf 16).

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se bilans tokova gotovine sačinjava u skladu sa odredbama Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike i zahtjevima MRS 7 - Izvještaj o tokovima gotovine.

6.4. Vremenska neograničenost poslovanja

U Napomenama uz finansijske izvještaje nisu objelodanjene informacije u vezi stalnosti poslovanja, što nije u skladu sa zahtjevima MRS 1 - Presentacija finansijskih izvještaja (paragraf 25), a u vezi navedenog data je preporuka u tački 6.6. izvještaja.

6.5. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze

Prema informaciji za potrebe revizije, Preduzeće je u toku 2023. godine pokrenulo 115 sudskih sporova radi naplate potraživanja ukupne procijenjene vrijednosti od 19.510 KM, od čega se 108 sporova odnosi na fizička lica (13.724 KM), a osam sporova na pravna lica (5.786 KM), dok pokrenutih sudskih sporova protiv Preduzeća nije bilo. Preduzeće nije dostavilo informacije o broju riješenih sudskih sporova u 2023. godini, kao ni o broju pokrenutih i riješenih sudskih sporova u 2022. godini i ranijih godina, koji bi mogli imati uticaj na potencijalnu imovinu.

6.6. Napomene uz finansijske izvještaje

Uz finansijske izvještaje za 2023. godinu sačinjene su i Napomene koje pružaju informacije o Preduzeću, ali iste dijelom ne zadovoljavaju zahtjeve MRS 1 - Presentacija finansijskih izvještaja i ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i člana 20. Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, jer nisu objelodanjene dodatne informacije o osnovi za sastavljanje finansijskih izvještaja i primijenjenim računovodstvenim politikama, materijalno značajnim iznosima u finansijskim izvještajima (strukturi prihoda od pružanja usluga, ostalih prihoda, troškova bruto plata i ostalih ličnih primanja, pasivnih vremenskih razgraničenja i drugo), osnovi za odmeravanje, korišćenom metodu amortizacije i korisnom vijeku upotrebe ili stopama amortizacije i bruto knjigovodstvenoj vrijednosti i akumuliranoj ispravci vrijednosti na početku perioda za svaku stavku nekretnina, postrojenja i opreme priznatih u finansijskim izvještajima, kao i bruto knjigovodstvenoj vrijednosti svake potpuno amortizovane opreme koja je još u upotrebi, novčanim tokovima, prirodi i obimu državnih davanja (primljenih donacija) u skladu sa zahtjevima MRS 1 - Presentacija finansijskih izvještaja (paragraf 112), člana 20. stav (2. i 3.) Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema (paragraf 37, paragraf 73 tačke a-d i paragraf 79 tačka b), MRS 7 - Izvještaj o tokovima gotovine i MRS 20 - Računovodstveno obuhvatanje državnih davanja i objelodanjivanje državne pomoći (paragraf 39).

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se u Napomenama uz finansijske izvještaje objelodanjuju informacije u vezi sa stalnošću poslovanja i pruže dodatne informacije u skladu sa zahtjevima MRS 1 - Presentacija finansijskih izvještaja i ostalih Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja i člana 20. Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

Revizijski tim

Dragan Milošević, s.r.

Ivana Mikić, s.r.